

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بسمه تعالی

شماره: دانشگاه علامه طباطبائی
تاریخ: دانشکده مدیریت و حسابداری
پیوست:

صور تجلیسه دفاعیه پایان نامه تحصیلی

با تأییدات خداوند متعال پایان نامه آقای هادی فرهی دانشجوی کارشناسی ارشد رشته مدیریت بازرگانی گرایش بیمه تحت عنوان: "رابطه استفاده از مدیریت ریسک بنگاه با نرخ بازده حقوق صاحبان سهام"

که به راهنمایی جناب آقای دکتر سید مطهری در جلسه مورخه ۸۹/۱۱/۲۷ با حضور اعضای هیات داوران برگزار گردید.

ضمناً نمره نهایی نامبرده به شرح زیر اعلام می گردد. ۷/

نمره پایان نامه از ۱۹	
نمره مقاله از ۱	اخذ پذیرش از مجلات علمی ترویجی: ۰/۵ نمره
	اخذ پذیرش از مجلات علمی پژوهشی: ۱ نمره
نمره نهایی	با عدد: (۱۸) ۷ با حرف: حائره ۷

اعضاء هیات داوران:

امضاء	نام و نام خانوادگی	سمت
	جناب آقای دکتر سید مطهری	استاد راهنما
	جناب آقای دکتر مظلومی	استاد مشاور
	جناب آقای دکتر سهرابی	استاد داور و نماینده تحصیلات تکمیلی

نمره ۱۲ تا ۱۳/۹۹ قابل قبول
نمره ۰ تا ۱۱/۹۹ غیر قابل قبول

نمره ۱۸ تا ۲۰ عالی
نمره ۱۶ تا ۱۷/۹۹ بسیار خوب

دانشگاه علامه طباطبائی

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته مدیریت بازرگانی، گرایش مدیریت بیمه

عنوان پایان نامه

رابطه استفاده از مدیریت ریسک بنگاه با نرخ بازده حقوق

صاحبان سهام

استاد راهنما:

دکتر سید مهدی سید مطهری

استاد مشاور:

دکتر نادر مظلومی

استاد داور:

دکتر سهرابی

نگارش:

هادی فرهی

زمستان ۸۹

باسپاس از سه وجود مقدس:

آنان که ناتوان شدند تا ما به توانایی برسیم...

مواهبشان سپید شد تا ما رو سفید شویم...

وحاشا نه سوختند تا گرما بخش وجود ما و رو گشنگ را همان باشند...

پدرانمان

مادرانمان

استادانمان

تقدیر و شکر

اکنون که این پژوهش به پایان رسیده است، سزا است از زحمات بی‌پایان اساتید گرانقدری که این نگارش، مرمون دانش آنان است پاسگذاری نمایم.

نخست از جناب آقای دکتر سید مطهری که راهنمایی پژوهش را بر عهده داشتند و با دانش گسترده خود، همواره راهنمایی دل‌سوز برای من بوده و در انجام این پژوهش و به‌عمر رسیدن آن از هیچ محبتی دریغ نوزیدند شکر می‌کنم.

پنجمین از جناب آقای دکتر مظلومی، استاد مشاور ارجمندم، که ساگردی ایشان مایه مباهات من بود و مشورت‌های ایشان پشتیبان بنده در این راه بود، پاسگذارم.

در نهایت از جناب آقای دکتر سهرابی که داوری این پایان‌نامه را بر عهده داشتند و با تیزبینی‌های خود ریزه‌کاری‌های تحقیق را به من آموختند قدردانی می‌نمایم.

توفیق رفیق راهشان

چکیده:

در سالهای اخیر تغییر پارادایمی در شیوه نگرش به مدیریت ریسک به وجود آمده است به طوری که به جای بررسی مدیریت ریسک از یک دیدگاه جزیره ای، نگرشی کل گرا به مدیریت ریسک اتخاذ می شود. این رویکرد برای مدیریت ریسک های یک سازمان، عمدتاً به مفهوم مدیریت ریسک بنگاه اشاره دارد. هدف از این تحقیق این است که رابطه بین استفاده از فنون مدیریت ریسک بنگاه و عملکرد سازمان های شاغل در صنایع غذایی که بیشتر از یک سال از درج آنها در سازمان بورس گذشته بررسی نماید. نوع داده های استفاده شده در این تحقیق کمی و کاربردی هستند. در این تحقیق برای کمی کردن میزان استفاده از فنون مدیریت ریسک بنگاه از مدل ارائه شده در کتاب کوزو¹ استفاده شده، که اهداف مدیریت ریسک های استراتژیک، مدیریت ریسک های عملیاتی، مدیریت ریسک های گزارشگری و مدیریت ریسک های عدم رعایت قوانین و مقررات را برای ERM تعریف کرده و با استفاده از این اهداف مفهوم ERM کمی شده است. تمامی فاکتور های مورد استفاده در این مدل فاکتور های مالی و حسابداری هستند که به راحتی می توان از اطلاعات بازار بورس تهیه نمود. شاخص ارزیابی عملکرد در این تحقیق نرخ بازده حقوق صاحبان سهام می باشد و برای بررسی رابطه متغیر مستقل (میزان استفاده از فنون مدیریت ریسک بنگاه) و متغیر وابسته (عملکرد بنگاه) پس از استاندارد سازی داده ها، از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شده است.

نتایج این تحقیق نشان دهنده این است که استفاده از فنون مدیریت ریسک بنگاه رابطه معنی دار و مثبتی با عملکرد سازمان ها دارد، بررسی فرضیه های فرعی تحقیق نشانگر این است که مدیریت ریسک های عملیاتی، مدیریت ریسک گزارشگری و مدیریت ریسک عدم رعایت قوانین و مقررات رابطه معنی دار و مثبتی با عملکرد سازمان دارند ولی مدیریت ریسک های استراتژیک هیچ گونه رابطه معنی داری با عملکرد سازمان ندارد. در نهایت با توجه به نتایج حاصل از تحقیق، پیشنهاد می شود سازمانها به دنبال اجرای فنون مدیریت ریسک بنگاه باشند و به این نکته مهم توجه نمایند که دستیابی به تمامی اهداف مدیریت ریسک بنگاه (مدیریت ریسک های استراتژیک، مدیریت ریسک های عملیاتی، مدیریت ریسک های گزارشگری و مدیریت ریسک های عدم رعایت قوانین و مقررات) در یک سطح و به طور متناسب بیشترین تاثیر را بر عملکرد سازمان هایشان خواهد گذاشت.

پژوهشگران محترم:

در صورت داشتن هرگونه سوال می توانند از طریق پست الکترونیکی زیر اقدام نمایند.

hadifarrahy@yahoo.com

با تشکر

هادی فرهی

¹ COSO

فهرست مطالب

۱- فصل اول	۱
۱-۱ طرح و کلیات تحقیق	۲
۲-۱ مساله تحقیق	۲
۳-۱ اهمیت و ضرورت تحقیق	۴
۴-۱ اهداف تحقیق	۵
۵-۱ فرضیه ها و سوال های تحقیق	۵
۶-۱ روش شناسی تحقیق	۷
۷-۱ روش گردآوری داده ها و اطلاعات	۸
۸-۱ جامعه آماری و محدوده زمانی	۹
۹-۱ مروری بر مفاهیم و واژگان اختصاصی تحقیق	۹
۱-۹-۱ مدیریت ریسک	۹
۲-۹-۱ مدیریت ریسک بنگاه (ERM):	۱۰
۳-۹-۱ نرخ بازده حقوق صاحبان سهام	۱۰
۱۰-۱ پیشینه تحقیق	۱۱
۱-۱۰-۱ پیشینه تحقیقات داخلی	۱۱
۲-۱۰-۱ پیشینه تحقیقات خارجی	۱۱
۱۱-۱ مدل مفهومی تحقیق	۱۲
۱۲-۱ مشکلات و تنگنا های احتمالی تحقیق	۱۲
۲- فصل دوم	۱۴
مقدمه ادبیات تحقیق	۱۵
۱-۲ ریسک و مدیریت ریسک	۱۶
۱-۱-۲ تعریف ریسک	۱۶
۲-۱-۲ مدیریت ریسک	۱۷
۳-۱-۲ شناسایی و تحلیل ریسکها	۱۷
۴-۱-۲ عناصر اصلی ریسک	۱۸
۵-۱-۲ طبقه بندیهای ارائه شده از ریسک	۱۹
۶-۱-۲ ریسک عملیاتی	۲۱
۷-۱-۲ فنون و استراتژی رویاروی با ریسکها	۲۳
۸-۱-۲ کنترل خسارت	۲۳
۹-۱-۲ تأمین مالی خسارت	۲۴
۱۰-۱-۲ کاهش ریسک داخلی	۲۶
۱۱-۱-۲ بازخورد	۲۶

- ۱۲-۱-۲- اهمیت مدیریت ریسک در سازمان‌ها ۲۷
- ۲-۲- مدیریت ریسک بنگاه و جایگاه آن در شرکت‌ها ۲۸
- ۱-۲-۲- پیدایش مدیریت ریسک بنگاه ۲۸
- ۲-۲-۲- دلایل درون سازمانی ۲۹
- ۳-۲-۲- تفاوت‌های مدیریت ریسک بنگاه و مدیریت ریسک سنتی ۳۵
- ۴-۲-۲- تغییر نقش‌های مدیریت ریسک در سازمان ۳۵
- ۵-۲-۲- تعریف مدیریت ریسک بنگاه ۳۷
- ۶-۲-۲- تعریف انجمن خسارت و اکچوئری از مدیریت ریسک بنگاه ۳۸
- ۷-۲-۲- تعریف کوزو از مدیریت ریسک بنگاه ۳۹
- ۸-۲-۲- منافع مدیریت ریسک بنگاه برای سازمان‌ها ۴۴
- ۹-۲-۲- دستیابی به اهداف استراتژیک سازمان و کسب مزیت رقابتی ۴۴
- ۱۰-۲-۲- بهره‌برداری از جنبه مثبت ریسک‌ها (فرصت‌ها) ۴۵
- ۱۱-۲-۲- بهبود در پاسخ‌گویی به ریسک‌ها ۴۶
- ۱۲-۲-۲- مدیریت ریسک‌های نوظهور ۴۶
- ۱۳-۲-۲- شناخت و مدیریت ریسک‌های ترکیبی در عرصه سازمان ۴۷
- ۱۴-۲-۲- بهبود مدیریت سرمایه و افزایش درآمدها ۴۷
- ۱۵-۲-۲- گزارشگری مناسب از ریسک‌ها ۴۸
- ۱۶-۲-۲- بسترهای پیاده‌سازی مدیریت ریسک بنگاه ۴۹
- ۱۷-۲-۲- حمایت و تعهد مدیر ارشد سازمان ۴۹
- ۱۸-۲-۲- هماهنگی بین فرهنگ، استراتژی و میزان ریسک‌پذیری سازمان ۴۹
- ۱۹-۲-۲- پیشرفت مستمر ۵۰
- ۲۰-۲-۲- بازبینی و کنترل فرآیند ۵۱
- ۲۱-۲-۲- چارچوب عملیاتی مدیریت ریسک بنگاه در شرکت‌ها ۵۱
- ۲۲-۲-۲- فلسفه مدیریت ریسک بنگاه ۵۳
- ۲۳-۲-۲- ضروریات اجرای مدیریت ریسک بنگاه در شرکت‌ها ۵۴
- ۲۴-۲-۲- وجود مدیر ارشد ریسک ۵۴
- ۲۵-۲-۲- وجود مدیریت ارشد ریسک ۵۴
- ۲۶-۲-۲- گزارشگری به مدیریت ارشد سازمان ۵۴
- ۲۷-۲-۲- کمیته‌های مدیریت ریسک ۵۵
- ۲۸-۲-۲- سیستم اطلاعات مدیران سازمان ۵۵
- ۲۹-۲-۲- مجریان مدیریت ریسک بنگاه در سازمان‌ها ۵۶
- ۳۰-۲-۲- ارائه شاخصی برای برآورد میزان استفاده از فنون ERM در سازمان‌ها ۵۷
- ۳-۲- مدیریت ریسک بنگاه و اندازه‌گیری عملکرد ۶۶
- ۱-۳-۲- اندازه‌گیری عملکرد ۶۶
- ۲-۳-۲- مفاهیم کلیدی عملکرد ۶۸

۷۰	۳-۳-۲- معیارهای ارزیابی عملکرد مالی شرکتها
۷۱	۳-۳-۴- معیارهای حسابداری
۷۱	۳-۳-۵- معیارهای مبتنی بر اطلاعات حسابداری
۷۱	۳-۳-۶- سود
۷۲	۳-۳-۷- سود هر سهم (EPS)
۷۳	۳-۳-۸- نرخ رشد سود
۷۳	۳-۳-۹- سود تقسیمی
۷۳	۳-۳-۱۰- جریان های نقدی آزاد (FCF)
۷۴	۳-۳-۱۱- نرخ بازده حقوق صاحبان سهام (ROE)
۷۴	۳-۳-۱۲- نرخ بازده دارائی ها (ROA)
۷۴	۳-۳-۱۳- معیارهای مبتنی بر اطلاعات حسابداری و اطلاعات بازار
۷۵	۳-۳-۱۴- معیارهای اقتصادی
۷۶	۳-۳-۱۵- پیشینه تاریخی مطالعات مدیریت ریسک بنگاه در شرکتها در خارج از کشور
۷۹	۳-۳-۱۶- پیشینه تحقیق در داخل کشور
۸۰	۲-۴- جمع بندی فصل دوم
۸۳	۲-۵- مدل مفهومی تحقیق :
۸۴	۳- فصل سوم
۸۵	۳-۱- مقدمه
۸۵	۳-۲- روش تحقیق
۸۵	۳-۲-۱- تحقیق کاربردی
۸۶	۳-۲-۲- تحقیق توصیفی
۸۸	۳-۳- متغیرهای تحقیق
۸۸	۳-۴- روشهای جمع‌آوری اطلاعات
۸۸	۳-۵- جامعه و نمونه آماری
۸۹	۳-۵-۱- جامعه آماری
۹۰	۳-۵-۲- قلمرو مکانی تحقیق
۹۰	۳-۵-۳- قلمرو زمانی تحقیق
۹۰	۳-۵-۳- نمونه آماری و روش محاسبه حجم نمونه
۹۰	۳-۶- روش تجزیه و تحلیل اطلاعات
۹۰	۳-۷- روش برآورد میزان استفاده از فنون ERM در سازمان ها :
۹۲	۳-۷-۱- مدیریت ریسک های استراتژیک
۹۳	۳-۷-۲- مدیریت ریسک های عملیاتی
۹۴	۳-۷-۳- مدیریت ریسک های گزارشگری
۹۵	۳-۷-۴- مدیریت ریسک های عدم رعایت قوانین و مقررات

۹۷.....	۳-۸- ضریب همبستگی
۹۸.....	۴- فصل چهارم
۹۹.....	۴-۱- مقدمه
۹۹.....	۴-۲- آمار توصیفی
۱۰۷.....	۴-۳- محاسبه داده های مورد بررسی در تحقیق
۱۰۷.....	۴-۳-۱- محاسبه میزان مدیریت ریسک های استراتژیک
۱۱۰.....	۴-۳-۲- محاسبه شاخص های عملیات
۱۱۴.....	۴-۳-۳- گزارشگری
۱۱۵.....	۴-۳-۴- رعایت قوانین و مقررات
۱۲۰.....	۴-۴- آمار استنباطی
۱۲۱.....	۴-۴-۱- آزمون فرضیه فرعی شماره یک
۱۲۲.....	۴-۴-۲- بررسی رابطه مدیریت ریسک های استراتژیک با نرخ بازده دارایی ها
۱۲۳.....	۴-۴-۳- آزمون فرضیه فرعی شماره ۲
۱۲۴.....	۴-۴-۴- رابطه عامل اول مدیریت ریسک های عملیاتی (مدیریت ریسک عدم کارایی تولید) با نرخ بازده حقوق صاحبان سهام
۱۲۴.....	۴-۴-۵- بررسی رابطه مدیریت ریسک های عملیاتی ۲ (مدیریت ریسک عدم کارایی کارکنان) با نرخ بازده حقوق صاحبان سهام
۱۲۵.....	۴-۴-۶- بررسی رابطه مدیریت ریسک های عملیاتی با نرخ بازده دارایی ها
۱۲۵.....	۴-۴-۷- آزمون فرضیه فرعی شماره سه
۱۲۶.....	۴-۴-۸- بررسی رابطه مدیریت ریسک های گزارش گری با نرخ بازده دارایی ها
۱۲۷.....	۴-۴-۹- آزمون فرضیه فرعی شماره چهار
۱۲۸.....	۴-۴-۱۰- بررسی رابطه مدیریت ریسک های عدم رعایت قوانین و مقررات با نرخ بازده دارایی ها
۱۲۸.....	۴-۴-۱۱- آزمون فرضیه اصلی تحقیق
۱۲۹.....	۴-۴-۱۲- بررسی رابطه استفاده از فنون مدیریت ریسک بنگاه با نرخ بازده دارایی ها
۱۳۱.....	۵- فصل پنجم
۱۳۲.....	۵-۱- مقدمه
۱۳۴.....	۵-۲- بررسی یافته های پژوهش با توجه به آزمون همبستگی پیرسون
۱۳۴.....	۵-۲-۱- فرضیه فرعی اول
۱۳۴.....	۵-۲-۲- بررسی رابطه عامل جزئی استراتژی ۱ (مدیریت ریسک های استراتژیک کاهش فروش) با ROE
۱۳۵.....	۵-۲-۳- بررسی رابطه عامل جزئی استراتژی ۲ (مدیریت ریسک های سیستماتیک استراتژیک) با ROE
۱۳۵.....	۵-۲-۴- فرضیه فرعی دوم
۱۳۵.....	۵-۲-۵- رابطه عامل اول مدیریت ریسک های عملیاتی (مدیریت ریسک عدم کارایی تولید) با نرخ بازده حقوق صاحبان سهام
۱۳۵.....	۵-۲-۶- بررسی رابطه مدیریت ریسک های عملیاتی ۲ (مدیریت ریسک عدم کارایی کارکنان) با نرخ بازده حقوق صاحبان سهام
۱۳۶.....	۵-۲-۷- فرضیه فرعی سوم

- ۱۳۶ ۸-۲-۵- فرضیه فرعی شماره چهارم
- ۱۳۷ ۹-۲-۵- فرضیه اصلی تحقیق
- ۱۳۷ ۱۰-۲-۵- بررسی رابطه بین مدیریت ریسک های استراتژیک های یک شرکت و نرخ بازده دارایی ها
- ۱۳۸ ۱۱-۲-۵- بررسی رابطه بین مدیریت ریسک های عملیاتی های یک شرکت و نرخ بازده دارایی ها
- ۱۳۸ ۱۲-۲-۵- بررسی رابطه بین مدیریت ریسک گزارش گری یک شرکت و نرخ بازده دارایی ها
- ۱۳۸ ۱۳-۲-۵- بررسی رابطه مدیریت ریسک های عدم رعایت قوانین و مقررات با نرخ بازده دارایی ها
- ۱۳۸ ۱۴-۲-۵- بررسی رابطه مدیریت ریسک های عدم رعایت قوانین و مقررات با نرخ بازده دارایی ها
- ۱۳۹ ۳-۵- بررسی نتایج حاصل از مدل ارائه شده
- ۱۳۹ ۱-۳-۵- فرضیه فرعی شماره ۱
- ۱۴۰ ۲-۳-۵- فرضیه فرعی شماره ۲
- ۱۴۱ ۳-۳-۵- فرضیه فرعی شماره ۳
- ۱۴۱ ۴-۳-۵- فرضیه فرعی شماره ۴
- ۱۴۲ ۵-۳-۵- فرضیه اصلی تحقیق H_1
- ۱۴۲ ۴-۵- ارائه پیشنهادات
- ۱۴۲ ۱-۴-۵- پیشنهادات بر مبنای یافته‌های تحقیق
- ۱۴۲ ۲-۴-۵- نتایج حاصل از فرضیه شماره یک
- ۱۴۴ ۳-۴-۵- بررسی نتایج حاصل از فرضیه فرعی شماره دوم
- ۱۴۵ ۴-۴-۵- بررسی نتایج حاصل از فرضیه فرعی شماره ۳ و ارائه پیشنهادات مناسب برای بهبود عملکرد شرکت ها:
- ۱۴۷ ۵-۴-۵- بررسی فرضیه فرعی شماره ۴ و ارائه پیشنهاداتی برای بهبود عملکرد شرکت ها :
- ۱۴۸ ۶-۴-۵- بررسی فرضیه اصلی تحقیق و ارائه پیشنهاداتی برای بهبود عملکرد شرکت ها
- ۱۴۹ ۷-۴-۵- رویکرد کل نگرانه مدیریت ریسک بنگاه
- ۱۵۰ ۵-۵- پیشنهادات برای تحقیقات آتی
- ۱۵۰ منابع :
- ۱۵۱ منابع فارسی :
- ۱۵۲ منابع انگلیسی

فهرست نمودار ها

نمودار ۱-۱ مدل مفهومی تحقیق	۱۲
نمودار ۱-۲ طبقه بندی انواع ریسک	۲۰
نمودار ۲-۲ شیوه های مدیریت ریسک	۲۳
نمودار ۳-۲ وظایف محوری سازمان	۲۷
نمودار ۴-۲ علل پیدایش مدیریت ریسک	۳۰
نمودار ۵-۲ خلاصه ای از تعاریف رایج مدیریت جامع ریسک بنگاه.....	۳۸
نمودار ۶-۲ فرایند پیاده سازی مدیریت ریسک های مالی و عملیاتی در سطح بنگاه	۵۲
نمودار ۷-۲ چهارچوب عملیاتی مدیریت ریسک بنگاه در شرکت ها.....	۵۲
نمودار ۸-۲ فرایند مدیریت جامع ریسک.....	۵۷
نمودار ۹-۲ روابط بین نهاده ها و ستاده ها و اهداف سازمان با مفاهیم کارایی و اثربخشی و اقتصادی بودن.....	۶۹
نمودار ۱۰-۲ ارتباط نهاده ها و ستاده ها و اهداف به کمک رابط های کارایی و اثربخشی و اقتصادی بودن.....	۷۰
نمودار ۱۱-۲ مدل نظری تحقیق.....	۸۳
نمودار ۱-۳ مدل نظری تحقیق	۹۲
نمودار ۱-۴ بتای ۸۸ و بتای ۸۷	۱۰۱
نمودار ۲-۴ نمودار کل دارایی ها	۱۰۲
نمودار ۳-۴ نمودار فروش شرکت ها	۱۰۲
نمودار ۴-۴ حقوق صاحبان سهام شرکتها	۱۰۴
نمودار ۵-۴ سود خالص پس از کسر مالیات	۱۰۴
نمودار ۶-۴ تعداد کارکنان شرکت ها	۱۰۵
نمودار ۷-۴ اظهار نظر حسابرسان و بازرسان قانونی.....	۱۰۶
نمودار ۸-۴ اندازه رعایت قوانین و مقررات توسط شرکت ها.....	۱۰۶
نمودار ۱-۵ مدل نظری و فرضیات تحقیق.....	۱۳۹

فهرست جدول ها :

جدول ۱-۲	خلاصه ای از مجموعه قوانین و استاندارد های موثر بر شکل گیری مدیریت ریسک بنگاه	۳۳
جدول ۱-۳	جامعه آماری تحقیق	۸۹
جدول ۱-۴	آمار بتای سال ۸۸ ، بتای سال ۸۷ و فروش و کل دارایی ها	۱۰۰
جدول ۲-۴	آمار حقوق صاحبان سهام ، سود خالص و تعداد کارکنان شرکت ها	۱۰۳
جدول ۳-۴	آمار نظریه حسابرس و اندازه رعایت قوانین و مقررات	۱۰۶
جدول ۴-۴	انحراف معیار و میانگین فروش	۱۰۷
جدول ۵-۴	شاخص اول استراتژی	۱۰۸
جدول ۶-۴	محاسبه شاخص دوم استراتژی ، دلتا بتای استاندارد	۱۰۹
جدول ۷-۴	داده های محاسبه شده شاخص اول برای عملیات	۱۱۱
جدول ۸-۴	معیار دوم برای نرخ کارکرد سازمان	۱۱۳
جدول ۹-۴	نظر حسابرس و محاسبه داده های مربوط به آن	۱۱۴
جدول ۱۰-۴	محاسبه و داده های رعایت قوانین و مقررات	۱۱۶
جدول ۱۱-۴	ERM , Operation , Strategy , Reporting , Compliance	۱۱۷
جدول ۱۲-۴	محاسبه ROE و ROA	۱۱۹
جدول ۱۳-۴	آزمون فرضیه شماره اول	۱۲۱
جدول ۱۵-۴	بررسی رابطه عامل جزئی استراتژی ۱ (مدیریت ریسک های استراتژیک کاهش فروش) با ROE	۱۲۲
جدول ۱۶-۴	بررسی رابطه عامل جزئی استراتژی ۲ (مدیریت ریسک های سیستماتیک استراتژیک) با ROE	۱۲۲
جدول ۱۷-۴	بررسی رابطه مدیریت ریسک های استراتژیک با ROA	۱۲۳
جدول ۱۸-۴	آزمون فرضیه شماره دو	۱۲۳
جدول ۱۹-۴	رابطه عامل اول مدیریت ریسک های عملیاتی (مدیریت ریسک عدم کارایی تولید) با نرخ بازده حقوق صاحبان سهام	۱۲۴
جدول ۲۰-۴	رابطه عامل دوم مدیریت ریسک های عملیاتی (مدیریت ریسک عدم کارایی کارکنان) با نرخ بازده حقوق صاحبان سهام	۱۲۵
جدول ۲۱-۴	رابطه مدیریت ریسک های عملیاتی با نرخ بازده دارایی ها	۱۲۵
جدول ۲۲-۴	آزمون فرضیه شماره سه	۱۲۵
جدول ۲۳-۴	رابطه مدیریت ریسک های گزارش گری با نرخ بازده دارایی ها	۱۲۷
جدول ۲۴-۴	آزمون فرضیه شماره چهار	۱۲۸
جدول ۲۵-۴	رابطه مدیریت ریسک های عدم رعایت قوانین و مقررات با نرخ بازده دارایی ها	۱۲۸
جدول ۲۶-۴	آزمون فرضیه اصلی تحقیق	۱۲۹
جدول ۲۷-۴	رابطه استفاده از فنون مدیریت ریسک بنگاه با نرخ بازده دارایی ها	۱۳۰

فصل اول

طرح و کلیات تحقیق

۱-۱- طرح و کلیات تحقیق

فصل اول کلیاتی از تحقیق حاضر و نحوه انجام آن بیان می کند بدین منظور ابتدا مسأله تحقیق ، ضرورت انجام تحقیق و اهداف تحقیق که مبنای الگوی فکری و دلیل وجودی تحقیق را نشان می دهند مطرح می شوند، سپس کلیاتی در خصوص مفاهیم مدیریت ریسک ، مدیریت ریسک بنگاه ، چهارچوب عملیاتی مدیریت ریسک بنگاه در شرکت ها و حقوق صاحبان سهام به عنوان مفاهیم بنیادین تحقیق بیان میشود و مروری بر تحقیقات مرتبط با موضوع تحقیق انجام می شود، در نهایت ضمن بیان سوالات فرضیات و اهداف تحقیق شرح مختصری از روش انجام تحقیق ، نحوه گردآوری داده ها ، و شیوه تجزیه و تحلیل آنها ارائه می شود و اشاره ای به مشکلات و تنگناهای احتمالی تحقیق می شود .

۲-۱- مسأله تحقیق

تغییرات پویایی که امروزه سازمان ها را در درون و بیرون تحت تاثیر قرار می دهند ، تهدیدها و فرصتهایی را برای سازمان خلق می کنند و منجر به تغییر شکل و شیوه کسب و کار می شوند، بنابراین حیات و سودآوری سازمان ها در شرایط پر تلاطم امروزی به توانمندی آنها در رویارویی با تغییرات سریع محیط و بهره برداری از فرصت های خلق شده دارد، تحقق این مهم جز در سایه بکار گیری فنون مدیریت ریسک بنگاه^۱ که یک نگاه کل نگر به مدیریت تهدیدها و فرصت ها در عرصه سازمان دارد ممکن نخواهد بود.

در حال حاضر شرکت ها و کسب و کار های ایرانی در شرایطی خاص از نظر اقتصادی و اجتماعی قرار گرفته اند، پیچیده شدن محیط فعالیت این شرکت ها موجب می شود که کسب و کارها در معرض ریسک های گوناگونی قرار گیرند که قبلا کمتر با آن ها مواجه بوده اند. مفهوم مدیریت ریسک بنگاه بطور مناسب در سازمان های ایرانی جا نیفتاده است و کمتر سازمانی را می توان یافت که از این روش و شاید تحت این عنوان به اسم یک استراتژی واحد برای مدیریت ریسک هایش استفاده کند. در سالهای اخیر تغییر پارادایمی در شیوه نگرش به مدیریت ریسک به وجود آمده است به طوری که به جای بررسی مدیریت

¹ -Enterprise Risk Management (ERM)

ریسک از یک دیدگاه جزیره ای^۱، نگرشی کل گرا به مدیریت ریسک اتخاذ می شود. این رویکرد برای مدیریت ریسک های یک سازمان، عمدتاً به مفهوم مدیریت ریسک بنگاه اشاره دارد. سازمان به هدف افزایش ارزش سازمان برای ذینفعان در کوتاه مدت و بلند مدت، ریسک های خود را از هر منبعی که باشد بوسیله مدیریت ریسک بنگاه ارزیابی، کنترل، بهره برداری، تامین مالی، و نظارت می کند. (Lawrence A. Gordon, 2009).

رشته مدیریت ریسک بنگاه بعضی مواقع به عنوان مدیریت ریسک های استراتژیک تجاری، و روشی قوی برای مدیریت تهدیدها و فرصتها و برای پاسخ گویی به فشارهای تجاری به حساب می آید. مدیریت ریسک بنگاه برای بهبود عملکرد سازمان طراحی شده است. (Chapman, 2006). این رویکرد کلی نگر در جهت مدیریت ریسک های سازمان، عموماً به عنوان مدیریت ریسک بنگاه شناخته شده است. پژوهش های به عمل آمده نشان می دهند و نیز مدعی هستند که اجرای سیستم مدیریت ریسک بنگاه عملکرد سازمان را بهبود خواهد بخشید. (Nocco, 2006). لذا این پرسش را می توان مطرح کرد که آیا بکارگیری مدل جامع مدیریت ریسک که تحت عناوین مختلف مانند ERM و CRM و غیره که از آنها نام برده می شود می تواند پاسخ گوی مدیران برای اداره کردن شرایط موجود باشد؟ در این تحقیق بر آن هستیم که رابطه مدیریت ریسک بنگاه و عملکرد سازمان را بررسی کرده و به این سوال پاسخ دهیم که آیا رابطه ای بین اجرای سیستم مدیریت ریسک بنگاه و عملکرد سازمان ها وجود دارد یا نه؟ نرخ بازده حقوق صاحبان سهام (ROE) نشان می دهد که سهام داران چه بازدهی کسب کرده اند، از آنجا که هدف اصلی مدیریت شرکت منتفع کردن سهامداران است با یک رویکرد حسابداری می توان (ROE) را معیار نهایی ارزیابی عملکرد شرکت دانست (جوردن، ۲۰۰۲). در این تحقیق معیار ROE را به عنوان شاخصی برای عملکرد سازمان در نظر گرفته و از این معیار برای ارزیابی عملکرد سازمان استفاده می کنیم. بنابراین سوال اساسی این تحقیق این است که آیا رابطه ای بین استفاده از فنون مدیریت ریسک جامع بنگاه^۲ و نرخ

¹. Silo base

². ERM

بازده حقوق صاحبان سهام^۱ در سازمان های غیر بیمه ای وجود دارد یا نه؟ نتایج بدست آمده از این تحقیق می تواند مدیران را ترغیب به استفاده از فنون مدیریت ریسک بنگاه برای اداره بهتر سازمان ها نماید.

۱-۳- اهمیت و ضرورت تحقیق

جهان امروز، جهانی متکی بر سازمان ها به عنوان نهادهایی برای رفع نیاز انسان مدرن، در عرصه های گوناگون است. بنابراین امروزه زندگی انسان به گونه ای جدانشدنی با شیوه فعالیت سازمان ها گره خورده است. به نحوی که هر جامعه ای که در آن سازمان ها به شکلی شایسته تر وظایف خود را به انجام می رسانند، سطح رفاه بهتری را برای مردم خود تأمین می کند.

یکی از عرصه های مهم در زندگی جوامع امروز، عرصه اقتصادی است. اقتصاد نیز مانند بقیه حیطه های زندگی مدرن، برای اجراء کارکردهای خود وابسته به سازمان هاست.

با توجه به رشد رقابت میان سازمانهای امروزی و تهدیدها و فرصتهایی که امروزه همه سازمانها را تهدید می کند، و این تهدیدات ممکن است به شکست سازمان بیانجامد این شکست ها مهمترین ریسک هایی هستند که سازمان هارا تهدید می کنند و مدیران باید به فکر راه هایی برای کاهش این ریسک ها باشند. سازمان های تجاری در صنایع مختلف، مدیریت ریسک جامع بنگاه را به عنوان پارادایمی برای کاهش هدر رفتن درآمد ها و حفظ مزیت های رقابتی مورد بررسی قرار داده اند. (Walker P, 2002). برای مدیریت ریسک در یک سطح گسترده، سازمان باید تمرکزش را به آن سوی مفاهیم سنتی ریسک گسترش دهد و عواملی مانند عوامل اقتصادی و سیاسی و حتی آن سو تر ریسک های مربوط به اخلاقیات، شهرت سازمان و صحت داده ها را نیز در نظر گیرد (Coopers, 2002). مدیریت ریسک جامع بنگاه شامل پیش بینی و مدیریت ریسک های تجاری قبل از رخ دادن مساله و پاسخ گویی به آن و واکنش به تهدیدات بعد از زمانی است که خسارت قبلا رخ داده است (Barton T, 2002). با توجه به این نکات می

^۱-ROE

توان اهمیت استفاده از مدیریت ریسک جامع بنگاه را برای مدیریت ریسک های سازمان و عکس العمل در مقابل آنها درک نمود، متأسفانه مدیران سازمان های ایرانی هنوز آگاهی زیادی از فنون مدیریت ریسک جامع بنگاه ندارند و بسیاری از آنها مزیت هایی را که این سیستم میتواند برای سازمان در فضای رقابتی و پرتلاطم امروزه به همراه داشته باشد نمی شناسند. اهمیت این تحقیق در این است که با بررسی تاثیر مدیریت ریسک جامع بنگاه در عملکرد سازمان ، روشن میشود که استفاده از این تکنیک می تواند چه منافع و یا مضراتی برای سازمان داشته باشد و یافته های این تحقیق مدیران سازمان را به استفاده از روش مدیریت ریسک جامع بنگاه در سازمانشان ترغیب می کند.

۴-۱- اهداف تحقیق

با توجه به آنچه در خصوص اهمیت و ضرورت تحقیق بیان شد مدیریت ریسک بنگاه جزئی تعیین کننده از مدیریت شرکت هاست ،انتظار می رود با انجام این تحقیق :

- شاخصی برای برآورد میزان استفاده از فنون ERM در سازمان ها تعریف می شود.
- رابطه میزان استفاده از فنون مدیریت ریسک بنگاه و نرخ بازده حقوق صاحبان سهام در شرکتها بررسی می شود.

۵-۱- فرضیه ها و سوال های تحقیق

سوال اصلی تحقیق

آیا رابطه ای بین استفاده از فنون مدیریت ریسک بنگاه و نرخ بازده حقوق صاحبان

سهام در یک شرکت وجود دارد؟

سوالات فرعی تحقیق

۱. آیا رابطه ای معنی دار بین مدیریت ریسک های استراتژیک^۱ یک شرکت و نرخ بازده حقوق صاحبان سهام وجود دارد؟

۲. آیا رابطه ای معنی دار بین مدیریت ریسک های عملیاتی^۲ یک شرکت و نرخ بازده حقوق صاحبان سهام وجود دارد؟

۳. آیا رابطه ای بین مدیریت ریسک های گزارشگری^۳ مالی و حسابداری یک شرکت و نرخ بازده حقوق صاحبان سهام وجود دارد؟

۴. آیا رابطه ای بین مدیریت ریسک های عدم رعایت قوانین و مقررات^۴ از طرف یک شرکت و نرخ بازده حقوق صاحبان سهام وجود دارد؟

فرضیه اصلی تحقیق :

• بین استفاده از فنون مدیریت ریسک بنگاه و نرخ بازده حقوق صاحبان سهام در یک شرکت رابطه معنی داری وجود دارد.

فرضیه های فرعی تحقیق :

۱. رابطه ای معنی دار بین مدیریت ریسک های استراتژیک^۵ های یک شرکت و نرخ بازده حقوق صاحبان سهام وجود دارد .

۲. رابطه ای معنی دار بین مدیریت ریسک های عملیاتی^۶ یک شرکت و نرخ بازده حقوق صاحبان سهام وجود دارد.

1 - Strategy
2 - Operation
3 - Reporting
4 - Compliance
5 - Strategy
6 - Operation

۳. رابطه ای بین مدیریت ریسک های گزارشگری^۱ مالی و حسابداری یک شرکت و نرخ بازده حقوق صاحبان سهام وجود دارد.

۴. رابطه ای بین مدیریت ریسک های عدم رعایت قوانین و مقررات^۲ از طرف یک شرکت و نرخ بازده حقوق صاحبان سهام وجود دارد.

۱-۶- روش شناسی تحقیق

بر اساس رویکرد تلفیقی دو یا چند تحقیق کمی و کیفی با استفاده از دو یا چند روش تحقیق که رویکرد های کمی و کیفی دارند بصورت مثلث سازی، ترکیبی، اکتشافی استفاده می شود. نوع داده های استفاده شده در این تحقیق کمی و کاربردی هستند.

برای بررسی این که استفاده از ERM چه تاثیری بر روی عملکرد سازمان دارد باید تعیین کنیم که یک سازمان چقدر از فنون ERM استفاده میکند. در بحث ها راجع به ERM معمولاً از ارائه هر شاخصی در باره چگونگی کمی کردن این مفهوم خودداری میشود (Lawrence A. Gordon, 2009). در این تحقیق از مدلی که آقای گوردون^۳ و همکاران در سال ۲۰۰۹ در مقاله ای با عنوان "مدیریت ریسک جامع بنگاه و عملکرد سازمان از دیدگاه اقتضایی" برای اندازه گیری و کمی کردن ERM در سازمان ها بکار گرفته اند، برای کمی کردن و تعریف شاخصی برای ERM استفاده می کنیم. سپس شاخصی را برای اندازه گیری این که یک سازمان به چه اندازه ای از ERM استفاده می کند تعریف کرده و این شاخص را ERMI نام گذاری می کنیم. این شاخص بر پایه مدل موجود در کتاب Coso Enterprise Risk Management که هدف مدیریت ریسک های استراتژیک^۴،

¹ - Reporting

² - Compliance

³ . Gordon

⁴ . Strategy